

A. Baranauskas. Asmenybė. Kūryba

Mokytoja D. Rutkauskaitė

Istorinės aplinkybės

XIX a. Lietuvos literatūra buvo kuriama dviem kalbom – lenkų ir lietuvių.

Lenkų kalba tradiciškai laikyta rašytinės kultūros kalba, bet daugėjo autorių, kurie nusprendžia kurti lietuviškai.

Vienas tokių autorių – **A. Baranauskas.**

Vaikystė ir mokslai

- ❖ Poetas gimė 1835 m. Anykščiuose valstiečių šeimoje.
- ❖ Auga šviesioje, darbščioje, pamaldžioje šeimoje.
- ❖ 1841-1843 m. tėvas mokė jį skaityti ir rašyti lenkiškai.
- ❖ 1845-1848 m. žiemomis lankė pradinę mokyklą Anykščiuose, vasarą ganydavo gyvulius.
- ❖ Kurti jis pradėjo dar vaikystėje.
- ❖ Mokėsi dvimetėje raštininkų mokykloje Rumšiškėse (1851-1853 m.), tačiau mokymo turinys neatitiko gabaus jaunuolio lūkesčių.
- ❖ Vėliau Baranauskas įstoja į Varnių kunigų seminariją ir čia apsisprendžia rašyti lietuviškai (anksčiau kūrė proginius eilėraščius lenkų kalba).
- ❖ 1866 m. pradėjo dirbti Kauno kunigų seminarijoje.
- ❖ Dirbdamas įsitraukia į lietuvių kalbos tyrinėjimus – parašo gramatiką, renka tarminius tekstus.
- ❖ Lietuvos romantizmo kontekste poetas yra tarp A. Mickevičiaus ir Maironio.

Klėtelė-muziejus

- ❖ Klėtelė – valstietiškos kultūros liudininkė: labai paprasta, kirviu tašyta, be pjūklo statyta, ažuoliniais kuoleliais sukalta.
- ❖ 1839 m., kai būsimajam poetui Antanui Baranauskui ėjo penktieji metai, jo tėvas nusipirko Ažupečiuose, kaime dešinėje Šventosios pusėje, valaką žemės ir persikėlė iš Jurzdiko, kartu atsigabendamas klėtelę, kurią išardė, didesnius rąstus, prieš tai sužymėję, perplukdė per Šventąją, o mažesnius patys ant pečių susinešiojo.
- ❖ Baranauskų šeimai klėtelė pirmiausia tarnavo kaip ūkinis pastatėlis, kuriame buvo laikomi linai, geresni drabužiai, ūkiniai padargai.
- ❖ A. Baranauskas, parvažiavęs atostogoms į Anykščius iš Žemaitijos, iš studijų Varnių kunigų seminarijoje, įsikurdavo klėtelėje, čia ilsėdavosi, skaitydavo.
- ❖ Tėvas jam iš aptašytų sienojėlių sukėlė lentynas, pastatė stalą ir suoloelį.

Šioje klėtelėje 1858-1859 m. vasaromis poetas parašė savo pagrindinį kūrinį „Anykščių šilelis“.

VYSKUPAS

1856 m. A. Baranauskas įstojo į Varnių kunigų seminariją.

1862 m. baigė Sankt Peterburgo dvasinę akademiją.

Iki 1864 m. studijavo Miuncheno, Romos, Insbruko, Leveno universitetuose.

1865 m. profesoriavo Peterburgo dvasinėje akademijoje.

1865 m. gruodį buvo atšauktas į savo vyskupystę.

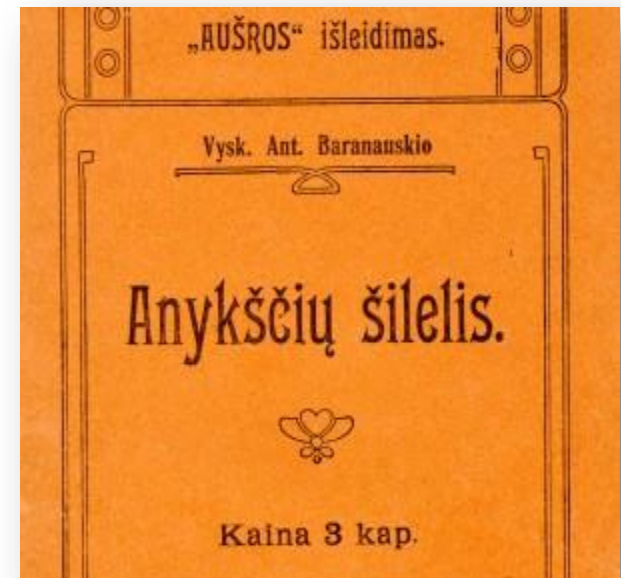
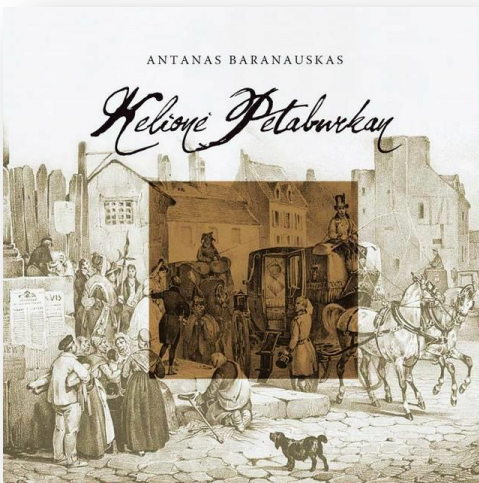
1867 – 1884 m. – Kauno kunigų seminarijos profesorius.

1884-1897 m. Žemaičių pavyskapis.

1897-1902 m. Seinų vyskupas.

REIKŠMINGIAUSI KŪRINIAI

1. Keturiolikos dainų rinkinys „Kelionė Peterburkan—
(1858—1859 m.),
2. „Pasikalbėjimas Giesminyko su Lietuva”,
3. „Dievo rykštės ir malonės”,
4. Romantinė poema „Anykščių šilelis (1858—1859 m.).
*Pirmą kartą išleista 1860 m. (pirmasis atskiras leidimas - 1905 m.).
Poema laikoma lietuvių literatūros klasika.*

VEIKLAI (I)

1884-1900 m. kunigas susižavėjo matematika, kaip jos mėgėjas tyrė pirminių skaičių savybes, eilučių teoriją, savarankiškai atrado daug dėsningumų, kurie - tai paaiškėjo jau vėliau - buvo jau žinomi. Matematikos mokslo istorijoje išliko tik „Baranausko formulė— pirminių skaičių kiekiui nustatyti”.

VEIKLAI (II)

- Dar Varniuose susidomėjo kalbotyra, tapo pirmuoju lietuvių dialektologu, lietuvių kalbos gramatikos terminų kūrėju.
- Antanas Baranauskas tyrinėjo tarmes, užrašė tarmių tekstų, parašė lietuvių kalbos gramatiką, rūpinosi lietuvių bendrinės kalbos kūrimu.
- Be to, jis užrašinėjo liaudies melodijas, komponavo liaudies dainas ir giesmes.

Antanas Baranauskas | antanas_baranauskas | antanas_baranauskas | 2017-ųjų Muzejųje: 2 | Šaltiniai | Objekto peržiūra - ep | Sava Lietuva: X

← → ↻ on.lt/antano-baranausko-giesmes

Kūryba Leidyba Paveldas Praeitis Santarka

Sava Lietuva » Garso įrašai » Paveldas » Daina » 163 nr. ISSN 1392-9127

Vyskupo Antano Baranausko sukurtos tautinės giesmės.
Vladas Pabūbinskas, 2009-10-17.

Antano Baranausko giesmės

Širdį mon Lietuva kaip repliam suspaudė 3. Tautinio padarumo giesmė „Vėbūlis“	04:13
Nu, Lietuva, nu, Dauguvai! 2. Tautinės nepriklausomybės giesmė „Vėbūlis“	02:50
Sudiev, Lietuva! 7. Trenirinių kęsio giesmė „Vėbūlis“	02:43
Anykščių šilėlis 1. Gantagarbių tautos giesmė: Anykščių rėlytojų t. n.	07:19
Praeities paminėjimas Vytautas Kernagis ir Miklo Surocausius ansamblis	03:56

01:27 03:56 4 100%

Lietuvių literatūros antologijoje internete yra tik „Anykščių šilėlis“ – bet be gaidų, o eilės iš anykštėnų puntininkų tarmės išverstos į bendrinę kalbą. Padarumo giesmės internete nėra, tad įdėsiu čia.

15:38
ENG
2017-01-24

REFLEKSIJA

- 1.A.Baranauskas XIX a. (pradžios, vidurio, pabaigos) (realistas, romantikas, simbolistas)?
- 2.Kur gimė Antanas Baranauskas?
- 3.Kokia veikla (be rašymo) užsiėmė A.Baranauskas?
- 4.Žymiausi A. Baranausko kūriniai.
5. Kuo svarbi A. Baranausko klėtelė?

